

ОСНОВНІ АСПЕКТИ БАНКІВСЬКОГО РЕГУЛЮВАННЯ В ІТАЛІЇ

THE ESSENTIAL FEATURES OF ITALY'S BANKING REGULATION

Новий регуляторний підхід у банківській системі Італії, заснований на перегляді системи правил та стимулів, дає змогу більш ефективно реалізувати цілі пруденційного нагляду. Структура складається з модульної системи правил розрахунку вимог до капіталу, яка включає в себе найкращі практики, розроблені банками в методології управління ризиками. Нормативна база зміцнює зв'язок між вимогами до капіталу та організаційними аспектами, використовуючи синергію в управлінні банками та в наглядовому оцінюванні та діях.

Ключові слова: пруденційний нагляд, вимоги до капіталу, єдиний наглядовий механізм (SSM), механізм єдиного рішення (SRM), фонд єдиного вирішення (SRF).

Новий нормативний підхід в банківській системі Італії, оснований на перегляді системи правил та стимулів, дозволяє більш ефективно преследувати цілі пруденційного нагляду. Структура складається з модульної системи правил розрахунку вимог до капіталу, яка включає в себе найкращі практики, розроблені банками в методології управління ризиками.

Нормативная база укрепляет связь между требованиями к капиталу и организационными аспектами, используя синергию в управлении банками, надзорные оценки и действия.

Ключевые слова: пруденциальный надзор, требования к капиталу, единый надзорный механизм (SSM), механизм единого разрешения (SRM), фонд единого разрешения (SRF).

The new regulatory approach in Italy's banking system, based on a revised system of rules and incentives, enables more effective pursuit of the objectives of prudential supervision. The framework consists of a modular system of rules for calculating capital requirements that incorporates the best practices developed by banks in risk management methodologies. The regulatory framework strengthens the link between capital requirements and organizational aspects, exploiting synergies in the management of banks and in supervisory assessments and actions.

Key words: prudential supervision, capital requirements, Single Supervisory Mechanism (SSM), Single Resolution Mechanism (SRM), Single Resolution Fund (SRF).

УДК 336.711:005.591(450)

Павлюк О.О.

к.е.н., доцент,
докторант кафедри міжнародних
фінансів
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

Постановка проблеми. Світова фінансова криза, яка почалася у 2007 р. в країнах Європи, окреслила проблеми банківської системи країн Єврозони. Криза торкнулася кожної країни і показала, що банки, незважаючи на достатній рівень капіталу, стикалися з труднощами забезпечення себе достатньо ліквідними активами, а також важливість ліквідності для належного функціонування фінансових ринків і банківського сектора. Європейський банківський ландшафт глибоко змінився у результаті регуляторних відповідей на світову фінансову кризу 2007–2008 рр. в Єврозоні. Але зміни в економіці і регуляторному середовищі висвітлили низку невирішених питань у проблематиці європейського банкінгу, тому необхідним є дослідження цих ключових питань, оскільки навіть після суттєвих регуляторних реформ продовжуються дебати про подальші реформи, які необхідні для посилення регуляторної бази ЄС для обмеження майбутніх ризиків, пов'язаних із банківською системою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У 2010 р. Базельський комітет опублікував третю Базельську угоду (Third Basel Accord) [1], яка є ключовим нормативним документом, спрямованим на підвищення якості управління ризиками та капіталом фінансових організацій. Цей документ установлює нові мінімальні вимоги до капіталу, нові показники ліквідності і «леверидж», а також нові методи і підходи до вимірювання та оцінки ризиків. Окрім того, документ вводить більш жорсткі стандарти нагляду за банківською діяльністю,

а також підвищені вимоги до розкриття інформації та управління ризиками.

Базельським комітетом був розроблений досить докладний календарний графік із зазначенням конкретних термінів прийняття кредитними організаціями тих чи інших вимог Базеля III і часу, відведеного на їх запровадження. Спочатку планувалося, що деякі правила наберуть чинності вже 1 січня 2013 р.

Так, Директива адекватності капіталу (Capital Adequacy Directive) [5] – це європейська директива, яка спрямована на встановлення єдиних вимог до рівня капіталу як для банківських установ, так і для небанківських фірм, які здійснюють операції із цінними паперами. Ця директива була вперше видана в 1993 р. і переглянута в 1998 р. Оновлена Директива достатності капіталу почала діяти з 2006 р.

Директива з регулювання достатності капіталу The Capital Requirements Directive (CRD IV) була спрямована на регулювання галузі фінансових послуг Європейського Союзу, а саме впровадження системи нагляду, яка відображає правила Базеля III щодо вимірювання капіталу і стандартів капіталу.

Попередні директиви достатності капіталу (2006/48 і 2006/49) [2; 3] були замінені новим законодавчим пакетом, відомим як CRD IV. Це пакет, який діє з 1 січня 2014 р. і складається з Постанови ЄС № 575/2013 [6] та Директиви 2013/36/ЄС [4]. Це третій пакет поправок до первинних директив після двох попередніх наборів поправок,

прийнятих Комісією в 2008 р. (CRD II) і 2009 (CRD III). CRD IV замінила Директиву про вимоги щодо капіталу (2006/48/ЄС та 2006/49/ЄС) (CRD) новою директивою та нормативними актами: Директивою CRD IV (2013/36/ЄС) та Положенням про вимоги щодо капіталу (575/2013) (Capital Requirements Regulation, CRR). Основна роль CRD IV полягає у впровадженні в ЄС ключових реформ Базеля III, узгоджених у грудні 2010 р. До них належать поправки до визначення капіталу та кредитного ризику контрагента і запровадження коефіцієнта ліквідності й вимог ліквідності. Глобальна мета цього нового набору правил полягає у зміцненні стійкості банківського сектора ЄС, щоб зробити його краще в умовах економічних потрясінь і створити необхідні умови банкам для фінансування економічної активності та зростання.

Постановка завдання. Банківська система України функціонує в нелегких умовах, які характеризуються загальносвітовою фінансовою кризою, що вплинула на економіку країни суттєво сильніше, ніж в інших країнах. Як свідчить досвід країн ЄС, утілення сучасних рекомендацій банківського регулювання є досить складним та витратним процесом, але у цілому поліпшення методів управління та вимірювання ризиків забезпечує більш конкурентне поле діяльності банків, а також підвищує роль ринкової дисципліни. Отже, основним завданням статті є дослідження сучасного досвіду регулювання банків в умовах світової кризи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основою банківської системи Італії є Закон про банківську діяльність 1936 р., який офіційно визнає кредитну діяльність депозитних установ як державні послуги. Процес лібералізації розпочався в Італії в середині 1980-х років і суттєво вплинув на широку дерегуляцію та гармонізацію результатів на рівні ЄС, що завершилося прийняттям нового банківського права в 1993 р., яке діє і сьогодні й яке, по суті, дало змогу банкам діяти як фірми, що підлягають пруденційному нагляду.

В Італії одним з основних елементів так званої «мережі безпеки» традиційно є гарантія на депозит. Фонд міжбанківських депозитів, заснований у 1987 р. як добровільний консорціум, нині є обов'язковим консорціумом приватного права серед близько 300 банків, визнаних Банком Італії. Проте у цій галузі національні характеристики повинні відповідати новій директиві ЄС щодо реформування правил схем гарантування вкладів. Із цього погляду Італія мала новаторський підхід, передбачивши конкретні кризові та докризові засоби правового захисту з часу прийняття Закону про банківську діяльність 1936–1938 рр., який був оновлений та об'єднаний у Консолідований закон про банківську діяльність Consolidated Law on Banking (CLB) 1993 р. Цей підхід є навіть

більш значним порівняно із законодавством ЄС, чий заходи щодо запобігання банкрутствам та їх управлінню нещодавно були переглянуті й посилені шляхом уведення інструментів утрочання, вже відомих та застосованих.

Так, на думку аналітиків, захист заощаджень і пов'язані з ним збереження стабільності всієї фінансової системи як суспільний інтерес є частиною правової традиції Італії, а з 1948 р. також є конституційною цінністю, встановленою ст. 47.9. Таким чином, структура врегулювання кризових ситуацій завжди була частиною італійської банківської системи, а механізм, нарешті встановлений CLB, виявив свою ефективність протягом останніх фінансових потрясінь до того, що деякі інструменти розглядаються ЄС для прийняття на рівні профспілок Італії. Таким чином, за допомогою своєї консолідованої спеціальної резолюції італійську модель можна вважати попередником багатьох запропонованих рішень на міжнародному рівні. Крім того, це була еталонна модель для багатьох країн, які бажають прийняти або змінити власні системи управління кризовими ситуаціями. Італійська система є однією з небагатьох правових систем, що забезпечують спеціальне регулювання криз банківських груп.

Основні особливості італійської системи управління кризовими ситуаціями: профілактичний наглядний підхід, що дає змогу ранньому виявленню банківських проблем; режим вирішення, який передбачає процедури реструктуризації та ліквідації банків; концентрація повноважень, що дає змогу відповідальному органу протистояти складним ситуаціям для досягнення стабільності та ефективності фінансової системи; законодавчий режим процедур урегулювання криз, який регулюється адміністративним правом. Отже, роль наглядового органу є найважливішою в італійській системі, де завдання з урегулювання криз інтегруються з наглядовою діяльністю, тобто як функції нагляду, так і управління кризовими ситуаціями призначаються CLB для Банку Італії.

Платіжна криза та пік цього явища, які були досягнуті в 2013 р., а також у 2014 р., за даними ECB (ECB Asset Quality Review) були зумовлені незадовільною ефективністю економіки. Тривала криза, яка з 2007 р. торкнулася фінансових систем та реальних економіка, призвела, серед іншого, до великої кількості неповернених кредитів у балансах європейських банків, зокрема італійських банків. Банківська система у цілому відповідає вимогам щодо капіталу, але в кінці 2014 р. кількість таких кредитів становить 350 млрд. євро, що в чотири рази вище європейського середнього.

В умовах ускладнення через триваючу економічну кризу італійська модель врегулювання і вирішення кризових ситуацій допомогла уникнути труднощів, з якими стикаються посередники,

сприяючи, таким чином, системній стабільності та впевненості вкладників у банківській системі. Разом із тим досвід подолання кризових явищ та загальна підготовка банківської системи Італії вплинули на формування загальної концепції банківського регулювання та нагляду, яка орієнтується на сучасні стандарти та практики бухгалтерського обліку, оподаткування, які повинні мати високий ступінь гармонізації на європейському рівні. ЕВА розробила єдині стандарти нагляду (SSM) для врахування значних національних відмінностей із погляду регуляторної та бухгалтерської практики щодо класифікації кредитів між виконавцями та різними категоріями, коригування вартості та розкриття інформації про неповернені кредити. Сучасна реформа банківської системи Італії змінила кілька положень, включених до Банківського закону 1993 р., що є основним стовпом регулювання сучасної італійської банківської системи. Ця реформа спрямована на посилення спроможності коопераційних банків процвітати на швидкозмінному банківському ринку шляхом запровадження нової системи регулювання та нагляду на основі високих вимог до капіталу, суворого періодичного характеру проведення стрес-тестів. Система, в якій діє Банк Італії, є наслідком набрання чинності єдиного механізму нагляду (SSM) та законодавчої імплементації в Італії Директиви 2013/36/ЄС (CRD IV). Водночас регуляторне втручання Банку Італії в законодавчу базу, визначену банківською кризою на європейському рівні, відбувається на підставі European Directive on the recovery and resolution of banks [7]. Після недавньої фінансової кризи ЄС прийняв низку заходів щодо гармонізації та вдосконалення інструментів для подолання банківських криз у своїх країнах-членах. Національна модель та її особливості повинні адаптуватися до нової Директиви ЄС щодо відновлення та вирішення проблем, яка запроваджує в усіх країнах ЄС гармонізований режим вирішення банківських криз. Така гармонізація також має велике значення для належного функціонування Механізму єдиної резолюції та для координації кризи за участю посередників, які працюють у країнах, що не є членами ЄС.

Країни ЄС мали перевести положення цієї директиви до національного законодавства до 31 грудня 2014 р. Всі вони повідомили про свої заходи щодо перенесення. Згідно з реформою, Банк Італії – це вторинна ланка регулювання, оскільки здійснює заходи, що дають змогу цим банкам адаптуватися до нової реформи протягом 18 місяців. Розпорядження банку відбувається тоді, коли органи влади визначають, що банк, який не працює, не може пройти звичайні процедури банкрутства, не посягаючи на суспільні інтереси та викликаючи фінансову нестабільність.

Щоб організувати управління таким банком, згідно з цим документом, слід дотримуватися

таких дій: забезпечити безперервність критичних функцій банку, підтримувати фінансову стабільність, відновити життєздатність усього банку.

Після фінансової суверенної кризи низка країн-членів, які раніше проводили звичайні процедури банкрутства, вирішила на італійському прикладі застосовувати заходи на національному рівні для забезпечення стабільності своїх фінансових ринків та встановлення спеціальних правил для банків та інвестиційних компаній. Це було викликано тим, що попереднє втручання ЄС щодо управління кризами мало на меті забезпечити взаємне визнання, не узгоджуючи різні національні положення.

Проте криза довела, що значні труднощі, які пов'язані з ефективним вирішенням проблемних банків, які працювали в більш ніж одній державі-члені, пояснюються різницею між цими різними інструментами. Оскільки фрагментація та неефективність банківських та фінансових послуг ЄС можуть завдати шкоди єдиному ринку та погіршити його переваги для споживачів, інвесторів та бізнесу, фінансової інтеграції ЄС та взаємозв'язку між установами, то повинні бути створені загальні рамки повноважень та правила втручання.

Висновки з проведеного дослідження. Кроком на шляху до поточних реформ банківського регулювання стала необхідність посилення механізмів управління кризовими ситуаціями на рівні ЄС для зменшення потенційного впливу невдач, мінімізуючи різні національні підходи на користь гармонізації законодавства. Для цього законодавчий орган ЄС ухвалив два нормативних акти: Директива 2014/59/ЄС (Bank Recovery and Resolution (BRRD) та Положення №. 806/2014 «Про створення єдиних правил та єдиної процедури вирішення проблем кредитних установ та окремих інвестиційних фірм у рамках механізму єдиної резолюції та Фонду єдиної резолюції» (Single Resolution Mechanism (SRM) and a Single Resolution Fund (SRF)). Обидва інструменти базуються на трифазному підході до управління банківськими кризами, який був притаманний Італії й раніше (підготовка і профілактика, раннє втручання, резолюція).

Широкі повноваження, надані ЄЦБ, повинні мати змогу залучати більше ресурсів, ніж більшість вітчизняних регуляторів, однак ця система є складною і, ймовірно, може зіткнутися з важким періодом становлення. На практиці це будуть наглядачі, які керують повсякденним наглядом за кредитними установами, які визначатимуть успіх цих механізмів та їх виконання, тому роль Банку Італії залишатиметься вирішальною поряд з ЄЦБ. В Італії та в усьому Європейському Союзі ще дуже багато роботи, щоб конкретно створити нову стабільну фінансову систему; це, очевидно, не лише питання законодавства та регулювання, а й також,

можливо, більше питання про ставлення та менталітет. Із цього погляду принаймні Італія вже на крок попереду.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Базельський комітет банківського нагляду, Третя базельська угода. URL: <http://www.bis.org>.
2. Directives 2006/48/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 on the capital adequacy investment firms and credit institutions / The European Parliament and the Council. 2006. URL: ec.europa.eu/finance/bank/regcapital/index_en.htm.
3. Directives 2006/49/EC of the European Parliament and the Council. The capital adequacy of investment firms and credit institutions / The European Parliament and the Council. 2006. URL: www.eur-lex.europa.eu.
4. Directive 2013/36/EU on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms (CRD IV) / The European Parliament and the Council. URL: ec.europa.eu/finance/bank/regcapital/legislation-in-force/index_en.htm.
5. Directive 93/6/EEC of 15 March 1993 on the capital adequacy of investments firms and credit institutions / The European Parliament and the Council. 2006. URL: ec.europa.eu/finance/bank/regcapital/legislation-in-force/index_en.htm.
6. Regulation (EU) № 575/2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms (CRR) / The European Parliament and the Council. 2006. URL: ec.europa.eu/finance/bank/regcapital/legislation-in-force/index_en.htm/.
7. Directive 2014/59/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms / The European Parliament and the Council. 2006. URL: ec.europa.eu/finance/bank/regcapital/legislation-in-force/index_en.htm.

REFERENCES:

1. Bazelskyi komitet bankivskoho nahliadu, Tretia bazelska uhoda (Third Basel Accord). [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.bis.org>.
2. Directives 2006/48/EC of the European Parliament and of the Council of 14 June 2006 on the capital adequacy investment firms and credit institutions. [Elektronnyi resurs]/The European Parliament and the Council. -2006. – Rezhym dostupu resursu: ec.europa.eu/finance/bank/regcapital/index_en.htm.
3. Directives 2006/49/EC of the European Parliament and the Council. The capital adeqvacy of investment firms and credit institutions [Elektronnyi resurs] / The European Parliament and the Council. – 2006. – Rezhym dostupu do resursu: www.eur-lex.europa.eu.
4. Directive 2013/36/EU on access to the activity of credit institutions and the prudential supervision of credit institutions and investment firms (CRD IV) [Elektronnyi resurs]/The European Parliament and the Council. -2006. – Rezhym dostupu resursu: ec.europa.eu/finance/bank/regcapital/legislation-in-force/index_en.htm.
5. Directive 93/6/EEC of 15 March 1993 on the capital adequacy of investments firms and credit institutions. [Elektronnyi resurs]/The European Parliament and the Council. -2006. – Rezhym dostupu do resursu: ec.europa.eu/finance/bank/regcapital/legislation-in-force/index_en.htm.
6. Regulation (EU) #575/2013 on prudential requirements for credit institutions and investment firms (CRR). [Elektronnyi resurs]/The European Parliament and the Council. -2006. – Rezhym dostupu resursu: ec.europa.eu/finance/bank/regcapital/legislation-in-force/index_en.htm/
7. Directive 2014/59/EU of the European Parliament and of the Council of 15 May 2014 establishing a framework for the recovery and resolution of credit institutions and investment firms [Electronic Resource]/ The European Parliament and the Council. -2006. Available from: ec.europa.eu/finance/bank/regcapital/legislation-in-force/index_en.htm.

Pavliuk O.O.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
 Doctoral Student at Department of International Finance
 Kyiv National Economic University named after V. Hetman

THE ESSENTIAL FEATURES OF ITALY'S BANKING REGULATION

The global financial and sovereign debt crises have severely affected the performance of Italian banks that have suffered low margins, rising regulatory costs, weak loan demand, and the high cost of credit. Besides, the global financial and sovereign debt crises have caused and exacerbated several aspects of the Italian banking system. The crises have led to a sharp rise in NPLs, whose incidence has increased to record levels compared with European counterparts. The Italian special discipline for bank and banking group crisis is provided for by title IV, Chapters 1 and 2 of the CLB and is basically constituted by two intervention procedures: Special Administration (SA) and Compulsory Administrative Liquidation (CAL). The main features of the Italian crisis management system are: (1) a preventive supervisory approach which enables early detection of bank problems; (2) a resolution regime, which provides procedures for banking restructuring and liquidation; (3) the concentration of powers, which allows the authority in charge to confront complex situations in order to pursue the stability and the efficiency of the financial system; (4) the legislative regime of the crisis management procedures, which is governed by administrative law. After the financial and sovereign crisis, a number of the Member States, which previously disciplined bank failures through normal insolvency proceedings, followed,

among others, the Italian example, adopting measures at a national level to ensure the stability of their financial markets and establishing specific rules for banks and investment companies. The EU legislator adopted two complementary pieces of legislation: (1) Directive 2014/59/EU on Bank Recovery and Resolution (BRRD) and (2) Regulation No. 806/2014 establishing uniform rules and a uniform procedure for the resolution of credit institutions and certain investment firms in the framework of a Single Resolution Mechanism (SRM) and a Single Resolution Fund (SRF).

The new regulatory approach in Italy's banking system, based on a revised system of rules and incentives, enables more effective pursuit of the objectives of prudential supervision. The framework consists of a modular system of rules for calculating capital requirements that incorporates the best practices developed by banks in risk management methodologies, the regulatory framework strengthens the link between capital requirements and organizational aspects, exploiting synergies in the management of banks and in supervisory assessments and actions.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ В СУЧАСНОМУ АГРАРНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

EFFECTIVE USE OF RESOURCE POTENTIAL IN THE MODERN AGRICULTURAL ENTERPRISE

Реформування аграрного сектора економіки України та створення нових організаційно-правових форм господарювання негативно вплинули на показники розвитку сільсько-господарських підприємств, особливо на забезпечення ресурсами. Статтю присвячено актуальним питанням організації ефективного збалансованого використання ресурсного потенціалу в державному підприємстві «Дослідне господарство імені 9 Січня» Хорольського району Полтавської області. Проаналізовано рівень і тенденцію забезпеченості аграрного підприємства виробничими ресурсами, а також економічну ефективність використання ресурсного потенціалу в сучасному аграрному підприємстві Полтавської області.

Ключові слова: земля, земельні ресурси, ресурсний потенціал, виробничі ресурси, аграрні підприємства.

Реформирование аграрного сектора экономики Украины и создание новых организационно-правовых форм хозяйствования негативно повлияли на показатели развития сельскохозяйственных предприятий, особенно на обеспечение ресурсами. Статья посвящена актуальным вопросам организации эффективного сбалансированного использования ресурсного потенциала в

государственном предприятии «Опытное хозяйство имени 9 Января» Хорольского района Полтавской области. Проанализированы уровень и тенденция обеспеченности аграрного предприятия производственными ресурсами, а также экономическая эффективность использования ресурсного потенциала в современном аграрном предприятии Полтавской области.

Ключевые слова: земля, земельные ресурсы, ресурсный потенциал, производственные ресурсы, аграрные предприятия.

Reforming the agrarian sector of the Ukrainian economy and creating new forms of business entities negatively affected the indicators of agricultural enterprises' development, especially on providing resources. The article is devoted to the relevant issues of organization of effective balanced use of the resource potential in the state enterprise "Experimental Economy named after January 9," Khorol district, Poltava region. The article analyses the level and tendency of the agrarian enterprise to be provided with productive resources. The economic efficiency of using the resource potential in a modern agrarian enterprise of the Poltava region is considered.

Key words: land, land resources, resource potential, production resources, agricultural enterprises.

УДК 332.33:631.11(477.53)

Погребняк Л.П.

аспірант кафедри економіки підприємства

Полтавська державна аграрна академія

Постановка проблеми. Земельно-ресурсний потенціал України справедливо вважається підґрунтям національної економіки, первинним (а в сільському господарстві – головним) фактором виробництва. Складність ефективності використання ресурсного потенціалу сільського господарства полягає у тому, що всі його елементи функціонують одночасно і в сукупності, оскільки лише в сукупності та в складних динамічних

взаємозв'язках вони становлять потенціал підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За умов реформування власності та формування ринкових відносин в Україні від раціонального використання земельно-ресурсного потенціалу залежать структурна й екологічна збалансованість земельного фонду, цілеспрямованість його використання, відновлення родючості ґрунтів,